

قصه‌ای پرغصه!

دکتر مهدی چوبینه
مدیر داخلی مجله

چند سال قبل در نشست با همکاران سایر مجلات تخصصی رشد، بحثی مطرح کردم با عنوان «۲۰ راهکار مؤثر برای دیوانه کردن یک مدیر داخلی». ایده آن بحث از مقاله‌ای که عنوان آن «۵۰ راهکار برای دیوانه کردن یک معلم» بود به ذهنم رسیده بود. حال با الهام از همان جلسه، در این شماره به جای سرمقاله می‌خواهم با شما درد دل کنم. طبق معمول همه نگارندگان و سخنرانان، برای جلب خواننده و شنونده، ابتدا باید تشکر کنم از شور و اشتیاق همکارانی که طی سال‌های گذشته ما را همراهی کرده‌اند؛ چون بدون تشویق‌ها و انتقادات سازنده آن‌ها امکان نداشت بتوانیم مجله را با این کیفیت تولید کنیم. همچنین باید تشکر ویژه‌ای داشته باشم از نویسندگان مقالات برای ارسال آثارشان.

و اما بعد. همکاران گرامی! طی سال‌های اخیر، چه به قلم سردبیر و چه به قلم برخی از اعضای هیئت تحریریه، مطالب متعددی در باب رعایت اصول روش تحقیق در نگارش مقالات در مجله ذکر شده است. این موضوع، به‌خصوص به دلیل اینکه جوان‌ها برای ادامه راه علمی خود می‌بایست با تجربه نسل قبل از خود آشنا شوند مورد تأکید بوده است. پس با همین هدف قصه خود را بیان می‌کنم.

۱. دوستان عزیز! آماده‌سازی یک مجله تخصصی، اگر همه چیز به جای خود انجام شده باشد و مواد مورد نیاز هم فراهم شود کار چندان سختی نیست؛ در غیر این صورت باید فرایند جان‌فروسی را طی کنید تا مجله آماده چاپ شود. پیش از هر نکته‌ای باید اشاره کنم که مجله رشد آموزش جغرافیا مجله‌ای علمی-تخصصی است که برای جامعه معلمان جغرافیا و رشته‌های موازی با آن نظیر زمین‌شناسی تولید می‌شود. در این مجله که ۳ شماره در هر سال چاپ می‌شود اگر خوشبینانه نگاه کنیم، می‌توان در هر شماره فقط ۱۰ مقاله چاپ کرد یعنی طی یک سال از طریق این مجله تنها ۳۰ مقاله به ادبیات علمی جغرافیا افزوده می‌شود. در حالی که جمع‌کثیری از همکاران جوان که دوره‌های تکمیلی تحصیلات را گذرانده‌اند به جمع نویسندگان بالقوه مقالات اضافه شده‌اند، بنابراین عجیب نیست که با فراوانی مقالات مواجه باشیم. این دو مسئله باعث شده که نوبت انتظار مقالات پذیرفته شده به حدود ۲ سال برسد. برای رفع این مشکل ۲ راه‌حل به نظر می‌رسد؛ یکی تلاش بیشتر نویسندگان مقالات برای غنا بخشیدن هر چه بیشتر به محتوای مقالات؛ یعنی در این مسابقه علمی هر که بیشتر تلاش کند موفق‌تر خواهد بود. راه دیگر سخت‌گیری بیشتر از سوی هیئت تحریریه و داوران مقالات برای انتخاب بهترین آن‌هاست. انتخاب ۳۰ مقاله مورد نیاز یک سال مجله از بین متوسط ۱۲۰ مقاله‌ای که هر سال به دفتر مجله می‌رسد راه‌حلی غیر از آنچه گفته شد باقی نمی‌گذارد.

حال با توجه به این موضوع برای اینکه احتمال پذیرفته شدن مقاله خود را بیشتر کنید به این موارد توجه فرمایید.
۲. دوستان عزیز! می‌دانید که فصلنامه مانند روزنامه نیست که هر روز به چاپ مقاله می‌پردازد. پس لطفاً فردای روزی که مقاله‌تان را ارسال فرمودید برای چاپ آن تماس نگیرید. مجله فقط از طریق پست الکترونیک مقاله می‌پذیرد و ۳ ثانیه پس از وصول مقاله شما پاسخی، در فضای مجازی، مبنی بر دریافت آن برایتان ارسال می‌شود که حاوی توضیحات لازم برای شماست.

۳. درج عنوان مقاله: گاهی مقالاتی به دستمان می‌رسد که عنوان ندارد. چکیده ندارد. مقدمه ندارد. کلمات کلیدی هم ندارد، بلکه بیشتر به نامۀ سرگشاده‌ای شبیه است در باب انتقاد از ابرهای باران‌زا که بی‌مهری کرده‌اند و در حوضه آبریز ما نباریده‌اند. آنچه اشاره شد از بدیهیات یک مقاله علمی است. مقاله بدون عنوان را باید تا انتها خواند تا بشود

عنوانی برایش ساخت، تازه ممکن است مورد نظر نویسنده‌اش هم نباشد.

✉ **نام نویسنده:** اگر نویسنده مقاله‌ای معلوم نباشد نمی‌توان در صورت لزوم در مورد ابهامات متن کسی را برای پاسخ‌گویی یافت. پس نوشتن نامتان را فراموش نکنید.

✉ **شماره تماس:** درج شماره‌ای برای تماس با شما در ذیل نام خودتان بسیار اهمیت دارد. گاهی به علت نبود شماره تماس، ما مجبور به حذف مقاله‌ای شده‌ایم که نویسنده‌اش برای تهیه آن زحمت بسیار هم کشیده است. نگران هم نباشید از شماره‌های تماس، هیچ کس دیگری استفاده نخواهد کرد.

✉ **شماره حساب بانکی:** زیر شماره تماس شماره حساب بانکی خود را نیز مرقوم فرمایید. باور کنید شماره ۱۶ رقمی کارت‌های بانکی هیچ کمکی به ما نمی‌کند. البته ناگفته پیداست که این شماره حساب برای مقالاتی که به چاپ برسند قابل استفاده خواهد بود و نه برای هر مقاله‌ای که ارسال شده باشد. آخرین حکم کارگزینی و کدملی و نوع بیمه‌ای که هستید هم موردنیاز است.

✉ **نشانی پست الکترونیکی:** درست است که ما طی ۲ سال گذشته هیچ مقاله‌ای را به‌جز از طریق پست الکترونیک دریافت نکرده‌ایم، پس آدرس شما آن را رسانده است. اما اگر دیگری مقاله شما را خواند و تمایل داشت با شما در مورد آن مطلب مسئله‌ای را مطرح کند چگونه این امکان را پیدا کند؟ پس لطف کنید نشانی پست الکترونیکی‌تان را هم بنویسید.

✉ **شماره‌گذاری صفحات:** مقاله‌تان را بدون شماره‌گذاری صفحات نفرستید، این کار سختی نیست. مقاله بدون شماره صفحه اگر به هر دلیلی در یکی از بخش‌های آماده‌سازی به‌هم ریختگی پیدا کند، انسجام خود را از دست خواهد داد.

✉ **عنوان نامه‌های ارسالی:** دوستان عزیز وقتی مقاله‌ای ارسال می‌کنید علاوه بر عنوان مقاله نام نویسنده را هم اضافه کنید. مثلاً اقلیم فارس - دهقانی. این کار به روند جست‌وجوی مقاله شما در بین انبوه مقالاتی که تا به حال رسیده‌اند سرعت خواهد بخشید.

✉ **استفاده از عنوان‌های برانگیزاننده و جذاب:** وجود یک نام جذاب برای مقاله احتمال خواننده شدن آن را چندین برابر می‌کند. آیا زمان آن نرسیده که از عناوین تکراری و قدیمی دست برداریم و خلاقیت و نوآوری خود را در چنین راهی به‌کار بیندازیم؟ مثلاً بین عنوان «بررسی جغرافیای شهری طبس» یا «طبس شهر مهربانی» کدام عنوان خواننده بیشتری جلب می‌کند؟

✉ **فهرست منابع:** فهرست‌نویسی و ارجاع‌دهی را، هم در متن و هم در انتهای مقاله مطابق آموزش‌های دانشگاهی انجام دهید. یکی از مواردی که اعضای هیئت تحریریه و داوران با حساسیت راجع به آن نظر می‌دهند همین مورد است. لیست مطولی از منابع بدون آنکه در متن ارجاع داده شده باشد حکایت از ضعف مقاله دارد.

تصور می‌شود رعایت موارد بالا بخش عمده‌ای از مشکلات ما را کم خواهد کرد. حال ببینیم چه موضوعاتی در مجله رشد آموزش جغرافیا بیشتر مورد استقبال قرار می‌گیرد:

هدف اصلی و رسالت مجله آموزش رشد جغرافیا، تأمین نیازهای حرفه‌ای همکاران بوده و هست و آن آموزش است. بنابراین مقالاتی که علمی و تخصصی محض هستند در سایر مجلات جغرافیایی هم می‌توانند به چاپ برسند. اما مواردی که به آموزش جغرافیا مرتبط‌اند مثل روش‌های تدریس جغرافیا، تجارب حرفه‌ای جغرافیا، نتایج پژوهش‌های مربوط به آموزش جغرافیا، نقد برنامه‌های درسی و محتوای کتاب‌های درسی در دوره‌های مختلف تحصیلی، خاطرات آموزشی همکاران و اخبار فعالیت‌های آموزشی مرتبط با درس جغرافیا از اولویت برخوردارند و در صورتی که مطابق جدول آماده‌سازی مجله به دست ما برسد حتی خارج از نوبت به چاپ خواهد رسید. از موارد دیگر تهیه گزارش‌های مصور از نقاط و مکان‌های جغرافیایی کمتر شناخته شده است. از ویژگی‌های دانش جغرافیا ارتباط مستقیم با محیط پیرامون است بنابراین این ویژگی، هم در معلمان جغرافیا وجود دارد و هم آثار و نوشته‌های آنان با فعالیت‌های میدانی غنا و اعتبار بیشتری خواهند یافت. با پایان این قصه، به انتظار خواهیم نشست تا مقالات شما را در قالبی جدید توأم با نوآوری دریافت کنیم. ان‌شاءالله